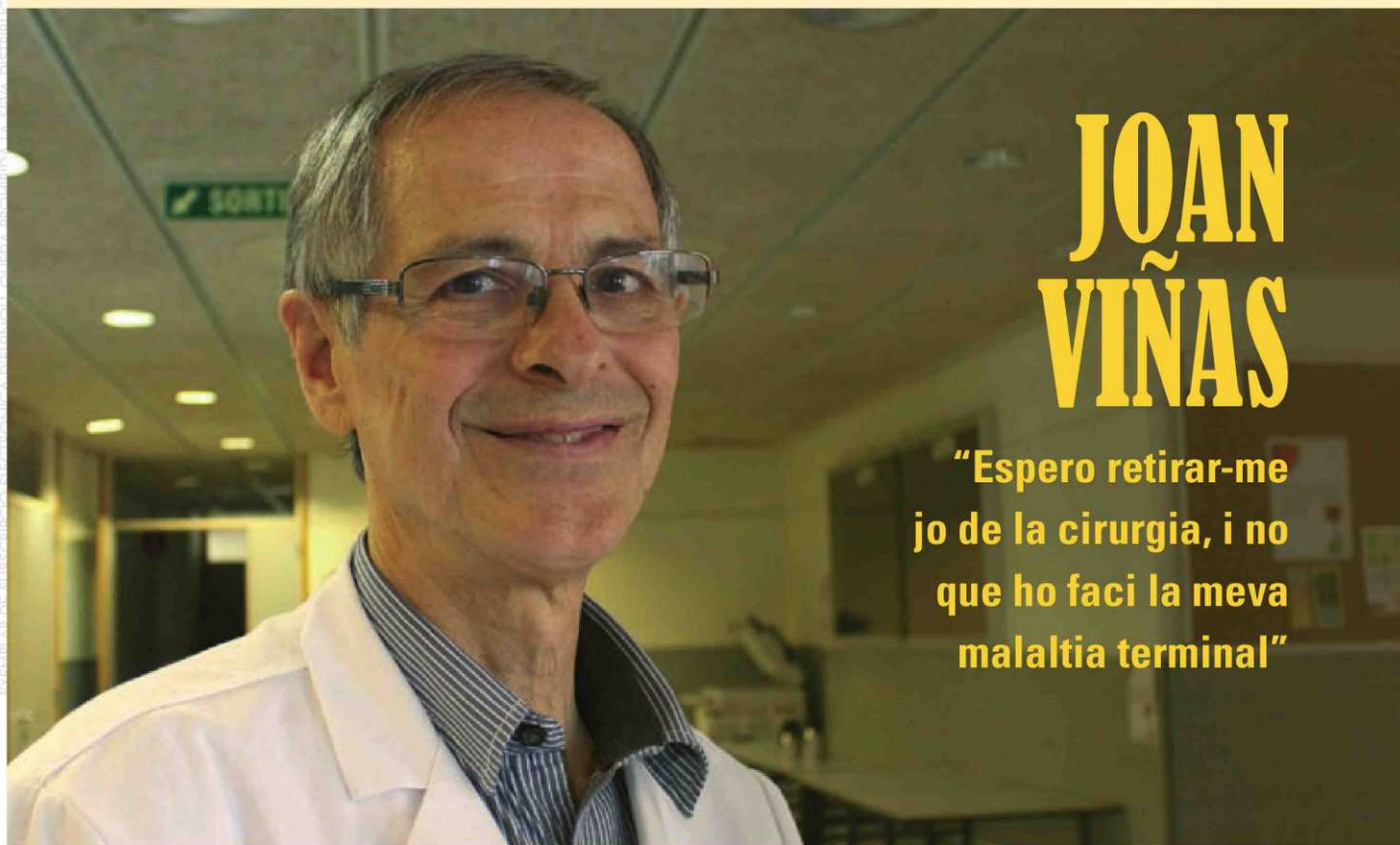

ENTREVISTA

JOAN VIÑAS

**“Espero retirar-me
jo de la cirurgia, i no
que ho faci la meva
malaltia terminal”**

És barceloní. Ara fa cinquanta anys va arribar a Lleida i va aixecar l'àrea de cirurgia de l'Arnau de Vilanova. Ha salvat moltes vides i d'altres les ha millorat. També va contribuir a l'impuls de la Universitat de Lleida des del seu càrrec de rector entre el 2003 i el 2011. Tot aquest currículum perd importància quan un mira la mort als ulls i li demana que s'esperi un moment, que és el que cal per entendre de què va la vida i per gaudir, ara sí, de la seva família. Ho explica en un llibre de recent aparició, 'Com viure amb la malaltia' (Publicacions de l'Abadia de Montserrat).

Text i fotografia: Lorena Metaute

Quan Joan Viñas va anar a treballar a l'hospital Arnau de Vilanova, ara fa uns cinquanta anys, no existia la cirurgia. La seva generació va crear aquesta àrea, avui present a l'hospital universitari, on continua exercint d'especialista en còlon rectal, ara com a catedràtic. També ha estat rector de la Universitat de Lleida i president, entre d'altres, de la Reial Acadèmia de Medicina de Catalunya. Amb 67 anys, assegut en una de les cadires que hi ha a l'avantsala del seu despatx, fa balanç de tot el que ha estat una vida que sap que deixarà aviat. Diu que no va tenir por quan li van dir que tenia càncer de ronyó, pels volts de Nadal del 2014. Com a bon cirurgià va pensar que s'operaria, extrauria el tumor, i prou. Però la metastasi li va canviar la vida... a millor. L'explicació d'aquesta aparent contradicció es troba al seu llibre *Com viure amb la malaltia des de l'experiència d'un metge malalt cristià* (Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 2018), dirigit a malalts, als seus familiars i també a persones sanes. Viñas té clar que ens hem de preparar per a la mort i assegura que “amb sort, patirem una malaltia a la nostra vida” per aprendre a fixar-nos en la seva essència.

Li fa por la mort?

No. La mort forma part del procés de la vida, i la vida no s'acaba amb la mort. En català tenim una paraula molt il·lustrativa per indicar què és la mort, diem: “Ha traspassat.” I és això, passar a una altra dimensió.

Sempre havia dit que era cristià i ara, al títol del llibre, també ho deixa clar. La religió li ha estat d'ajuda per fer front a la malaltia terminal que li van detectar fa quatre anys?

A mi m'ha ajudat, però crec que el que explico al llibre pot ser, i espero que ho sigui, d'utilitat per a tots els malalts i les seves famílies. Un canvi de pensament per aprendre de la malaltia. Quant a la religió, soc creient, sí, però penso que cal depurar creences i en aquest llibre també provo de fer-ho.

A què es refereix?

Ens van ensenyar que s'ha de patir per anar al cel i això és fals del tot. Jesús curava els malalts perquè no patissin; si fos veritat que el patiment era o és un passi directe al cel, no els hauria volgut aquest mal [somriu].

Mirat així, sí. En aquesta línia, potser creu que no existeix l'infern?

El que sé del cert és que tots els papes de la història han fet sants, han reconegut la vida i els actes de persones de carn i ossos i els han situat en un lloc privilegiat al cel, els han santificat. Però no he escoltat mai cap papa enviar a l'infern algú o determinar que aquest o aquell és a l'infern per mèrits. Definitivament ens hem de posar al dia.

Va tenir por quan li van diagnosticar el càncer de ronyó durant el Nadal del 2014?

No. Si et detecten un càncer a temps no has de tenir por. Vaig pensar que m'operarien, em traïen el tumor i prou. Però resulta que havia fet metàstasi i això ho va canviar tot.

Què va canviar?

La malaltia m'ha fet alliberar de la palla que cobria el que és realment important en aquesta vida, que és ajudar els altres, sense esperar res a canvi, i la família. La meua carrera professional m'ha ocupat molt temps que he restat a la meua família i ara vull dedicar-me més a ells. També va suposar un canvi d'hàbits, ara cuido molt més la meua dieta i vaig a un ritme més tranquil, apreci-ant el paisatge, les petites coses, perquè per gaudir del que importa, d'un bon paisatge o de la família, no cal anar a l'Àfrica, on he estat moltes vegades amb la meua dona, operant de manera solidària, i ara ja sé que la salut no em deixarà tornar-hi.

Plantejar-se la mort sembla que porta implícit un balanç de vida. Què celebra i què lamenta?

Celebro la vida, els meus pares i tot el que em

van ensenyar, cerebro la meua família, els meus fills, la meua carrera professional. I lamento no haver parat atenció suficient a les persones que m'han pogut demanar ajuda al llarg de la meua vida i no haver-los atès com es mereixien.

Tot i que és una persona important en el desenvolupament de la salut pública i la vida acadèmica a Lleida, vostè és de Barcelona. Per què va anar a Lleida?

Simplement, quan tenia 26 anys m'hi va portar una plaça de cirurgia. La sorpresa va ser majúscula quan vaig arribar i vaig veure que no hi havia àrea de cirurgia. Els lleidatans, aleshores, o bé anaven a Barcelona o anaven a consultes privades. Llavors ens vam posar a treballar per aixecar l'àrea de cirurgia. Sempre he promogut la sanitat pública, i

un dels reptes polítics d'avui dia és salvaguardar-la. **Està en perill?**

Sí. És molt cara i en ocasions la malbaratem. N'hem de fer un ús responsable. D'entrada crec que hauríem de pagar més impostos per mantenir-la.

Per què es va fer metge?

El meu pare era metge. Recordo com venien els pacients a casa i com treballava braç a braç amb la meua mare, infermera. Jo també volia ajudar la gent.

Ha repetit model. La seva dona és infermera i han anat plegats a treballar a l'Àfrica.

Sí [somriu]. M'hauria agradat tornar-hi, però els efectes secundaris del tractament no m'ho permetran, ja.

Com a metge, digui'ns alguna de les seves màximes, d'aquelles que acostuma a repetir a les seves conferències sobre lideratge i bioètica.

No és suficient ser un bon professional, sinó que cal ser també un professional bo. D'altra banda, també penso que no es pot ser líder sense ser bona persona, si no el que podria passar és que acabem creant monstres.

Què li agradaria que sentís la gent en llegir el seu llibre?

Que prenguéssin consciència de les petites coses, del poder de l'actitud positiva i que seguis l'impuls d'un canvi social, perquè així no anem bé, cada cop hi ha més suïcidis, i això deu voler dir alguna cosa. Hem d'ajudar la gent a sentir-se bé en aquesta vida.

Tot i el patiment? I parlo d'eutanàsia.

Hi estic en contra. És donar poder a un col·lectiu perquè em matin. Una llei de l'eutanàsia pot fer que una persona es pugui sentir un destorb i una mala persona si, arribat un punt de la malaltia, no accedeix a morir. És un aspecte gens resolt. Avui dia hi ha les cures pal·liatives per morir sense dolor.

"Cal depurar creences. Per exemple: és fals que s'hagi de patir per poder anar al cel"

"La mort no és el final. És un traspàs a una altra dimensió, desconeguda, sí, però hi ha una continuïtat"